

פעילות הגדרות וגבולות של אחריות

חומרים

- עותק של התרשים עם מעגלים קונצנטריים עבור כל משתתף
- דפי נייר גדולים, או לוח מחיק שעליו ניתן לכתוב את ההגדרות של אחריות
- חזור לראש הדף

זמן הפעילות

30-40 דקות, כתלות בגודל הקבוצה והזמן שאתם מעוניינים להקדיש לדיון קבוצתי.

מטרה

פעילות זו מציגה את רעיון האחריות ומנסה לשאול שאלות בסיסיות: למה אנו אחראים? האם תחושת האחריות חייבת לכלול מוכנות לפעול על מנת לעזור או להגן על הדבר עליו אנחנו חשים אחראים? האם לרעיון האחריות היהודית יש משמעות עבורכם?

הנחיות לפעילות

1. תנו למשתתפים להציע משמעויות למונח "אחריות" בקבוצות קטנות. מהי המשמעות של המילה לדעתם? צרפו את הקבוצות, וראו אם אתם יכולים למצוא הגדרה המקובלת על הקבוצה הגדולה.
2. בעבודה בקבוצות הקטנות, תנו לכל קבוצה להציע רשימה של עד עשרה דברים עבורם הם מרגישים אחריות. הם יכולים להעלות דברים כמו משפחה, חיות מחמד, לימודים, חברים, חברים לכיתה, קבוצה בתנועת נוער, הסביבה ועוד.
3. כעת, תנו להם את התרשים הבא ובקשו מכל קבוצה להחליט לאיזו מחמש הקטגוריות מתאימים הדברים שהם הציעו. האם יש עוד קטגוריות שלא הוזכרו? למשל, ברשימה המוצעת לעיל "לימודים" יכנסו לקטגוריה "עצמי", "חיות מחמד" יכנסו לקטגוריה "עצמי" או "משפחה" (גם "משפחה" תכנס כמוכן לקטגוריה זו), חברים, חברים לכיתה וחברים בתנועת הנוער יכנסו ל"קהילה" או לאוכלוסייה בארץ, ו"סביבה" יכולה להיכנס לקטגוריה של "עולם".
4. חברו מחדש את הקבוצות והשוו את התוצאות. אילו מסקנות ניתן להסיק (אם בכלל) לגבי תחושת האחריות שיש לקבוצה לדברים שגדולים יותר מהם? מהי המשמעות של לחוש אחראי על דברים שהם גדולים יותר מכם או מהמשפחה שלכם? האם יכולה להיות לכך משמעות אמיתית או שאלו רק מילים? האם זוהי אמונה תיאורטית בלבד, תחושה מעורפלת, או שיש לכך השלכות מעשיות? האם באמת יכולים להיות לכם רגשות כלפי קהילה יהודית או עם יהודי, הארץ או העולם? או כל קבוצה גדולה אחרת?
5. חיזרו להגדרה. האם ההגדרה של אחריות שבעברית מקפלת בתוכה את ה"אחר", כוללת מחויבות או חובה או היבט אחר כלשהו שמראה על צורך לעשות משהו בנוגע לדבר כלפיו אנחנו חשים אחריות? האם אחריות היא משמעותית ללא יסוד העשייה?
6. דברו על הרעיון היהודי של אחריות. הציגו להם את הביטוי "כל ישראל ערבים זה לזה". האם יש לביטוי משמעות כלשהי עבורם? האם הם יכולים לחוש הזדהות עם הרעיון? מדוע או מדוע לא?